

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคแห่งความทันสมัย ในยุคนี้เราสามารถติดต่อสื่อสารกับคนใน ส่วนต่างๆของโลกได้ในเวลาที่รวดเร็ว และสามารถเดินทางไปประเทศต่างๆหรือแม้แต่เดินทางรอบ โลกได้ในระยะเวลาอันสั้น ไม่เฉพาะแต่มนุษย์เราเท่านั้น ทรัพยากร วัตถุดิบ รวมทั้งเงินทุน ก็ สามารถเคลื่อนย้ายไปมาข้ามประเทศได้อย่างเสรี และสะดวกรวดเร็ว และเป็นที่ยอมรับกันว่า การ พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จะดำเนินไปได้อย่างดีและประสบความสำเร็จ สิ่งสำคัญก็คือ การมี เงินทุนที่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการของกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในยุคที่ทุนสามารถข้ามประเทศได้อย่างเสรีนี้ ปัญหาจึงมีว่าจะทำอย่างไรจึงสามารถดึงดูดเงิน ทุนเหล่านั้นให้ไหลเข้าสู่ประเทศ และเป็นประโยชน์ต่อประเทศผู้รับมากที่สุด

การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศเป็นการเคลื่อนย้ายเงินทุนรูปแบบหนึ่งที่สำคัญ และ สร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศผู้รับการลงทุนหลายประการ ประการแรกที่เรารู้จักกันดี ก็คือ การช่วย แก้ปัญหาช่องว่างระหว่างการลงทุนและการออม (Investment - Saving Gap) ของประเทศผู้รับ การลงทุน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายที่ต่างก็ประสบกับปัญหาภาวะการออมของ ประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการเงินทุนเพื่อใช้ในการลงทุนในประเทศ จึงต้องอาศัยเงินลงทุน จากต่างประเทศเข้ามาลดช่องว่างนี้ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เราประสบกับปัญหาช่องว่าง ระหว่างการออมและการลงทุนมาตลอด จากตารางที่ 1.1 เราจะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 - 2539 ประเทศไทยเกิดช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน เฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ 10 - 20 ของ การลงทุนของประเทศ แม้ว่าในปี พ.ศ. 2540 ช่องว่างดังกล่าวลดลงอย่างมาก และกลับมาเป็น บวกในปี พ.ศ. 2541 และ 2542 แต่เราไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าเรารอดพ้นจากปัญหาช่องว่าง ระหว่างการออมและการลงทุนแล้ว ทั้งนี้เพราะในช่วงนี้ประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤติ เศรษฐกิจ ซึ่งอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติที่จะสรุปเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจน

ตารางที่ 1.1 : ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนของประเทศไทย พ.ศ. 2533 -2542

(หน่วย : พันล้านบาท)

ปี	การออมรวม ภายในประเทศ	การลงทุนรวม ภายในประเทศ	ช่องว่างระหว่าง การออมและ การลงทุน	ร้อยละของ ช่องว่างต่อ การลงทุน
2533	721.1	903.0	(181.9)	(20.14)
2534	869.1	1,073.9	(204.8)	(19.07)
2535	956.2	1,131.3	(175.1)	(15.48)
2536	1,081.50	1,266.2	(184.7)	(14.59)
2537	1,294.20	1,460.2	(166.0)	(11.37)
2538	1,488.90	1,733.7	(244.8)	(14.12)
2539	1,548.60	1,921.7	(373.1)	(19.42)
2540	1,526.90	1,554.6	(27.7)	(1.78)
2541	1,460.90	939.2	521.7	55.55
2542	1,379.1	920.3	458.3	33.27

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึงช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนซึ่งมีค่าติดลบ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

การลงทุนโดยตรงนอกจากจะช่วยแก้ปัญหาช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนแล้วยังช่วยเพิ่มรายได้ของคนในประเทศ เพิ่มการจ้างงาน ช่วยให้ภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัว และก่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี การบริหารจัดการ ให้แก่ประเทศผู้รับการลงทุนอีกด้วย สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐบาลก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) ขึ้นใน พ.ศ. 2503 เพื่อทำหน้าที่ให้การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ด้วยการให้ข้อมูล และสิทธิพิเศษต่างๆ แก่ผู้ลงทุนที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย และมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการลงทุนมาจนถึงปัจจุบัน

ในส่วนของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยนั้น จากสถิติภาวะการลงทุน ดังตารางที่ 1.2 พบว่าในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 - 2539 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการขยายตัวสูง ปริมาณการลงทุนโดยตรงเฉลี่ยต่อปีมีมูลค่าประมาณ 50,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) แต่นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ปริมาณเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2539 มีปริมาณเงินลงทุนโดยตรงสุทธิเท่ากับ 57,472 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.25 ของ GDP แต่ในปี พ.ศ. 2540 ปริมาณการลงทุนเพิ่มขึ้นเป็น 117,696.3 ล้านบาท และยังคงเพิ่มขึ้นเป็น 209,888.3 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2541 หรือคิดเป็นร้อยละ 4.53 ของ GDP โดยฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้ทัศนะในเรื่องนี้ไว้ว่า ปริมาณการลงทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างมากนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นผลมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในประเทศไทย และการประกาศค่าเงินบาทลอยตัวในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งส่งผลทำให้ค่าเงินบาทมีการอ่อนค่าลงอย่างมากเมื่อเทียบกับค่าเงินสกุลสำคัญ วิกฤติเศรษฐกิจทำให้บรรดาธุรกิจพากันล้มละลาย บางส่วนที่อยู่ได้ก็ต้องขายสินทรัพย์เพื่อชดเชยการสูญเสียที่เกิดขึ้น และค่าเงินบาทที่อ่อนค่าลง ทำให้อำนาจซื้อของชาวต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น เป็นเหตุให้นักลงทุนชาวต่างประเทศเข้ามาซื้อกิจการและสินทรัพย์ในประเทศไทย เพราะมีราคาถูก ทำให้ปริมาณเงินลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศของนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย จากตารางที่ 1.3 พบว่า ประเทศ ญี่ปุ่น, ฮองกง, ไต้หวัน, สหรัฐอเมริกา, สิงคโปร์, และกลุ่มสหภาพยุโรป เป็นกลุ่มประเทศที่สำคัญที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยเฉพาะนักลงทุนจากประเทศญี่ปุ่น ถือเป็นผู้นำสำคัญในการลงทุนในประเทศไทยเกือบทุกปี แต่ที่เป็นที่น่าสนใจก็คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป มีแนวโน้มที่จะลงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายภาคธุรกิจของการลงทุนโดยตรง ดังตารางที่ 1.4 พบว่าภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่มีสัดส่วนในการ

ตารางที่ 1.2 : ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ พ.ศ. 2533 - 2542

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี	ปริมาณเงินลงทุนโดยตรง	ผลิตภัณฑ์มวลรวม	FDI/GDP
	จากต่างประเทศ (FDI)	ภายในประเทศ (GDP)	
			(ร้อยละ)
2533	64,695.0	2,183,545	2.96
2534	51,389.1	2,506,635	2.05
2535	53,691.0	2,830,914	1.90
2536	43,812.0	3,170,258	1.38
2537	33,241.0	3,634,496	0.91
2538	49,887.0	4,185,629	1.19
2539	57,472.0	4,608,491	1.25
2540	117,696.3	4,727,318	2.49
2541	209,888.3	4,635,925	4.53
2542	134,591.7	4,702,805	2.86

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 1.3 : การลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศในประเทศไทย จำแนกตามประเทศผู้ลงทุน

(หน่วย : ล้านบาท)

ประเทศ	2535	2536	2337	2538	2539	2540	2541	2542
Japan	8,679.6	7,733.0	3,091.2	13,855.8	13,250.3	42,371.0	59,936.0	18,544.4
Hong Kong	14,548.9	4,898.4	8,004.2	6,948.2	5,443.9	14,816.0	18,209.8	8,475.6
Taiwan	2,220.8	1,236.6	2,073.8	2,405.0	3,491.8	4,604.9	4,058.3	4,392.5
USA	11,789.3	7,235.9	3,908.8	6,471.2	10,870.0	25,835.2	43,751.4	23,245.5
EU	6,918.6	6,092.4	2,636.3	3,778.9	4,162.2	10,713.1	35,956.1	55,400.4
: Belgium	118.0	-145.4	11.2	-2,511.7	1,430.4	-104.8	1,387.6	314.4
France	1,670.3	1,988.6	977.3	1,795.2	760.5	-35.9	8,009.0	13,598.9
Germany	617.8	633.8	743.0	951.3	1,063.9	2,101.6	3,753.7	10,170.8
Netherlands	689.1	748.8	-627.9	2,165.3	-1,024.6	4,424.2	16,187.7	24,578.8
UK	3,225.2	4,077.1	1,114.5	1,380.2	1,432.5	3,693.0	4,466.1	6,438.9
ASEAN	7,215.3	1,521.7	4,918.6	3,988.7	7,804.2	10,675.0	23,632.2	19,306.5
: Indonesia	188.9	176.1	193.7	295.9	249.4	203.1	110.2	46.1
Malaysia	115.0	-202.5	56.3	283.8	531.6	371.2	722.5	1,043.8
Philippines			38.0	14.6	52.5	248.9	322.5	122.7
Singapore	6,767.4	1,545.1	4,629.6	3,393.5	6,968.7	9,851.8	22,475.7	18,094.0
Switzerland	776.5	274.8	672.5	396.6	1,315.9	3,942.7	3,214.8	2,261.8
South Korea	262.4	368.8	323.0	308.2	628.4	914.3	3,516.9	204.3
China	-112.8	174.2	-30.5	46.4	99.0	-284.4	218.0	-81.2
Australia	169.3	214.2	270.5	626.7	863.6	3,824.3	1,879.0	488.4
Others	1,133.5	13,910.9	7,258.8	11,119.9	9,514.7	231.3	15,388.7	2,240.3
TOTAL	53,691.0	43,812.0	33,241.0	49,887.0	57,472.0	117,696.3	209,888.3	134,591.7

หมายเหตุ : การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หมายถึง ทุนเรือนหุ้นและเงินกู้จากบริษัทในเครือ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ลงทุนโดยตรงมากที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2533 มีการลงทุนโดยตรง 31,003.4 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 48 ของการลงทุนโดยตรงทั้งหมด และเพิ่มขึ้นเป็น 92,933.8 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นปีที่มีการลงทุนโดยตรงสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.27 ของการลงทุนทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2542 ปริมาณการลงทุนโดยตรงได้ลดลงเป็น 43,531.8 ล้านบาท แต่ก็ยังคิดเป็นร้อยละ 32.34 หรือประมาณหนึ่งในสามของการลงทุนทั้งหมด

ทางด้านการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม จากตารางที่ 1.4 พบว่า มีการลงทุนในส่วนของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้ามากที่สุด รองลงมาก็คือ หมวดเครื่องจักรและเครื่องมือขนส่ง , และอุตสาหกรรมหมวดโลหะและอโลหะ โดยในปี พ.ศ. 2542 การลงทุนโดยตรงในหมวดชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า มีมูลค่าเท่ากับ 15,614.2 ล้านบาท หมวดเครื่องจักรและเครื่องมือขนส่ง 14,686.8 ล้านบาท หมวดโลหะและอโลหะ 7,556.9 ล้านบาท

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจประเด็นปัญหาที่ว่ามี ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนชาวต่างประเทศ ในการเลือกเข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอ และปัจจัยแต่ละตัวนั้นมีความสำคัญอย่างไร และมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้การลงทุนโดยตรงในส่วนของอุตสาหกรรมสิ่งทอมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น แม้ว่าจากตัวเลขที่แสดงไว้ในตารางที่ 1.4 มูลค่าการลงทุนโดยตรงสุทธิในอุตสาหกรรมสิ่งทอ จะมีไม่มากเท่าอุตสาหกรรมที่กล่าวข้างต้นแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ การศึกษาปัจจัยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศพร้อมปัญหาและอุปสรรคขัดขวางการลงทุนดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ต่อไปในอนาคต

ตารางที่ 1.4 : การลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศในประเทศไทย จำแนกตามประเภทธุรกิจ

(หน่วย : ล้านบาท)

ประเภทธุรกิจ	2533	2535	2537	2539	2540	2541	2542
1. อุตสาหกรรม	31,003.4	9,259.4	5,330.0	17,941.8	58,322.6	92,933.8	43,531.8
1.1 อาหาร	1,605.1	1,283.9	1,153.4	1,142.6	6,967.9	3,248.5	3,436.8
1.2 สิ่งทอ	1,776.6	1,462.0	869.1	1,247.3	1,492.0	4,696.7	680.0
1.3 ผลิตภัณฑ์โลหะและอโลหะ	2,886.1	1,695.6	1,132.9	2,850.9	6,607.3	14,713.3	7,556.9
1.4 เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	10,676.9	5,906.9	1,494.3	6,095.0	18,436.1	11,294.2	15,614.2
1.5 เครื่องจักรและเครื่องมือขนส่ง	2,474.8	1,083.5	298.9	2,749.1	12,873.4	28,256.6	14,686.8
1.6 เคมีภัณฑ์	4,318.2	1,624.3	838.0	4,631.5	6,052.2	-9,771.9	111.7
1.7 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	3,028.8	-6,929.4	-2,862.2	-6,332.0	453.5	13,494.3	314.0
1.8 วัสดุก่อสร้าง	12.2	375.0	129.4	87.8	-394.1	912.3	859.8
1.9 อื่นๆ	4,224.7	2,757.6	2,276.2	5,469.6	5,834.3	6,546.1	271.6
2. สถาบันการเงิน	4,530.8	6,555.1	171.2	1,822.7	3,732.5	35,397.9	9,233.9
3. การค้า	12,928.5	7,096.0	8,560.9	13,797.6	33,957.1	40,256.0	44,428.1
4. ก่อสร้าง	3,300.9	14,534.3	1,751.6	1,782.5	5,797.0	5,912.5	-5,863.7
5. เหมืองแร่	1,139.2	3,125.5	1,310.1	489.5	653.7	740.3	-1,589.2
6. เกษตรกรรม	762.7	-150.6	-157.6	51.2	37.7	23.0	70.3
7. บริการ	2,054.0	2,150.5	1,403.5	3,162.2	9,078.8	11,384.7	18,130.9
8. อสังหาริมทรัพย์	8,421.2	9,698.5	11,132.7	19,054.0	3,467.2	1,078.3	5,655.1
9. อื่นๆ	554.3	1,422.7	3,738.6	-629.6	2,649.7	22,161.7	20,994.4
รวม	64,695.0	53,691.4	33,241.0	57,472.0	117,696.3	209,888.3	134,591.7

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

งานศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่ดึงดูดการลงทุนและอุปสรรคที่ขัดขวางการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย โดยมีประเด็นในการพิจารณา 4 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะและโครงสร้างของอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงลักษณะและรูปแบบการผลิตของบริษัทที่มีการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย
3. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่ดึงดูดให้มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย และพิจารณาว่าปัจจัยแต่ละตัวนั้นมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยนี้ ศึกษาเฉพาะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย โดยเลือกทำการศึกษาใน 3 อุตสาหกรรมย่อยของอุตสาหกรรมสิ่งทอ คือ

- อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์
- อุตสาหกรรมทอผ้า
- อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม¹

---

¹ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ประกอบด้วย 4 ส่วนด้วยกัน คือ

- เสื้อผ้าสำเร็จรูป
- เครื่องยกทรง
- กางเกงและถุงน่อง
- ถุงมือผ้า

สำหรับในประเทศไทยนั้นการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 96 ของการผลิตเครื่องนุ่งห่มทั้งหมด

เหตุผลที่เลือกอุตสาหกรรมสิ่งทอในการศึกษาก็เพราะ อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมส่วนย่อยต่างๆหลายอุตสาหกรรม นับตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำไปจนถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำ นอกจากนี้อุตสาหกรรมนี้ยังเป็นอุตสาหกรรมเก่าแก่ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศทั้งในแง่ของการสร้างมูลค่าผลผลิต การจ้างงาน และการสร้างรายได้จากการส่งออก ซึ่งเราสามารถสรุปความสำคัญได้ดังตารางที่ 1.5 โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 - 2541 เราพบว่า อุตสาหกรรมสิ่งทอสร้างมูลค่าผลผลิตในภาคอุตสาหกรรม คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยต่อปีแล้วเท่ากับร้อยละ 15.8 ของมูลค่าผลผลิตทั้งหมดในภาคอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2541 ผลผลิตมวลรวมของอุตสาหกรรมสิ่งทอมีมูลค่า 140,708 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 16 ของมูลค่าผลผลิตทั้งหมดในภาคอุตสาหกรรม ประการที่สอง เมื่อเราพิจารณาในส่วนของการจ้างงาน อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานที่สูง เราพบว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 - 2542 อุตสาหกรรมสิ่งทอมีการจ้างงานเฉลี่ยต่อปีสูงถึง 1.1 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.3 ของจำนวนการจ้างงานทั้งหมดของภาคอุตสาหกรรม แม้ในปี พ.ศ. 2541 และ 2542 การจ้างงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอจะลดลง เนื่องจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจก็ตาม และนอกจากนี้ อุตสาหกรรมสิ่งทอยังสร้างมูลค่าการส่งออกให้กับประเทศ โดยนับแต่ปี พ.ศ. 2537 - 2542 สร้างมูลค่าส่งออกคิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ ร้อยละ 10.2 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2542 มูลค่าการส่งออกของอุตสาหกรรมสิ่งทอมูลค่า 195,303 ล้านบาท

และเนื่องด้วยความจำกัดทางด้านเวลา ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการศึกษา ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาการลงทุนของต่างประเทศในอุตสาหกรรมดังกล่าวข้างต้นเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เท่านั้น

ตารางที่ 1.5 : บทบาทของสาขาอุตสาหกรรมสิ่งทอในระบบเศรษฐกิจไทย

บทบาทของ อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2537	2538	2539	2540	2541	2542
1. ผลิตภัณฑ์มวลรวม (ล้านบาท)	2,686,739 {8.6}	2,935,341 {8.9}	3,109,320 {5.9}	3,057,009 {-1.7}	2,746,128 {-10.2}	2,859,200 {4.12}
2. ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคอุตสาหกรรม (ล้านบาท)	816,619 {9.3}	910,876 {11.4}	973,770 {6.9}	982,908 {0.9}	877,004 {-10.8}	988,200 {12.68}
3. ผลิตภัณฑ์มวลรวม รายสาขาอุตสาหกรรม สิ่งทอ (ล้านบาท)	141,559 {4.5}	145,704 {3.2}	145,188 {-0.4}	146,262 {0.7}	140,708 {-3.8}	na -
4. อัตราส่วน 3:2 (%)	17.3	16.0	14.9	14.9	16	na
5. การจ้างงานใน ภาคอุตสาหกรรม (1000 คน)	3,851.1 {-2.8}	4,376.6 {13.7}	4,334.1 {-1.0}	4,291.8 {-1.0}	4,189.3 {-2.4}	4,394.4 {4.9}
6. การจ้างงานใน ส่วนอุตสาหกรรม สิ่งทอ (1000 คน)	1,122.6 {2.0}	1,143.9 {1.9}	1,117.2 {-2.3}	1,113.5 {-0.3}	1,096.9 {-1.5}	1,085.8 {-1.0}
7. อัตราส่วน 6:5 (%)	29.2	26.1	25.8	25.9	26.2	24.7
8. มูลค่าการส่งออก รวม (ล้านบาท)	1,137,600 {21.6}	1,406,310 {23.6}	1,411,039 {0.3}	1,806,682 {28.0}	2,248,089 {24.4}	2,214,249 {-1.5}
9. มูลค่าการส่งออก สิ่งทอและเสื้อผ้า (ล้านบาท)	141,880.60 {15.3}	162,694.80 {7.2}	138,801.10 {-14.8}	172,038.20 {23.9}	211,413.20 {22.9}	195,303.00 {-7.6}
10. อัตราส่วน 9:8 (%)	12.5	11.6	9.8	9.5	9.4	8.8

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงอัตราการเจริญเติบโต และ na. หมายถึง ไม่มีข้อมูล

ที่มา : ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

1.4.1 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในระดับจุลภาค คือพิจารณาเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอ 3 ประเภทข้างต้น โดยทำการศึกษาแบบพรรณนาความ (Descriptive Approach) ด้วยวิธีการเจาะลึก (In-depth Study) เพื่อหาข้อมูลในรายละเอียดตามประเด็นที่ได้บททวนไว้ในบทที่ 2 (เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง) ซึ่งจากการบททวนงานต่างๆที่ได้ทำการศึกษามาแล้ว สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ สามารถแยกเป็น 9 ปัจจัยหลัก ดังนี้

1) ด้านอัตราแลกเปลี่ยน

ในส่วนของปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยน ประเด็นที่พิจารณา คือ

- การที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง หลังการประกาศนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว (Managed Float)

2) ด้านตลาด (Market Factor)

ในส่วนของปัจจัยด้านตลาด ประเด็นที่พิจารณา คือ

- การขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศไทย
- เพื่อหาตลาดใหม่
- ความต้องการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดที่บริษัทชาวต่างประเทศมีอยู่ในประเทศไทย

3) ด้านแรงงาน (Labor Factor)

ในส่วนของปัจจัยด้านแรงงาน ประเด็นที่พิจารณา คือ

- ต้นทุนค่าจ้างแรงงานของประเทศไทยมีราคาถูก
- แรงงานไทยมีทักษะฝีมือที่ดี
- ประเทศไทยมีแรงงานสัมพันธ์ที่ดี

4) ด้านวัตถุดิบ (Raw Material)

ในส่วนของปัจจัยด้านวัตถุดิบ ประเด็นที่พิจารณา คือ

- ประเทศไทยมีปริมาณวัตถุดิบที่มาก
- วัตถุดิบในประเทศไทยมีคุณภาพดี

5) ด้านทำเลที่ตั้ง (Location Factor)

ประเด็นที่พิจารณา คือ ประเทศไทยมีแหล่งทำเลที่ตั้งที่ดี (ศูนย์กลางของภูมิภาค)

6) ด้านการเมือง (Political Factor)

ในส่วนของปัจจัยด้านการเมือง ประเด็นที่พิจารณา คือ

- ประเทศไทยมีเสถียรภาพทางการเมืองในเกณฑ์ดี
- ประเทศไทยมีเสรีภาพและมีความเป็นประชาธิปไตย

7) ปัจจัยด้านสิทธิพิเศษที่รัฐบาลไทยให้แก่นักลงทุน (Incentive Factor)

ในส่วนของปัจจัยด้านแรงจูงใจจากภาครัฐ ประเด็นที่พิจารณา คือ

- การยกเว้นภาษีเงินได้ให้กับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย
- การยกเว้นหรือลดภาษีวัตถุดิบนำเข้า
- การจัดตั้งเขตส่งเสริมการลงทุน
- การลดหย่อนค่าสาธารณูปโภค

8) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม (Culture Factor)

ในส่วนของปัจจัยด้านวัฒนธรรม ประเด็นที่พิจารณา คือ

- คนไทยสามารถยอมรับและปรับตัวเข้ากับการลงทุนและนักลงทุนชาวต่างประเทศได้ดี
- ประเทศไทยไม่มีความขัดแย้งด้านเชื้อชาติ/ศาสนา

9) ปัจจัย การเกิดเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

1.4.2 การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้เพื่อการศึกษา นี้ ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ โดยข้อมูลทุติยภูมินั้นเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารต่างๆ จาก ส่วนอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ธนาคารแห่งประเทศไทย สหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย ตลอดจนรายงานการศึกษา บทความ วารสารและเอกสารทางวิชาการต่างๆ

ส่วนข้อมูลปฐมภูมินั้นได้จาก การใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ บริษัทที่มีการลงทุนจากต่างประเทศ ในอุตสาหกรรมสิ่งทอย่อย 3 อุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ อุตสาหกรรมทอผ้า และอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม นอกจากนี้ยังได้มีการแบ่งผู้ลงทุนชาวต่างประเทศออกตามประเทศที่เข้ามาลงทุน 3 ประเภทคือ ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มประเทศ Asian NIEs และกลุ่มประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยสถานที่ตั้งของบริษัทจะต้องตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น

ในการคัดเลือกตัวอย่าง ในครั้งแรกผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์สัดส่วนตามสัดส่วนของบริษัทที่มีนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมย่อย ยกตัวอย่างเช่น ในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ สัดส่วนของบริษัทที่มีการลงทุนจาก ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มประเทศ Asian NIEs และกลุ่มประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา เป็น 1 : 2 : 1 เราจึงทำการเลือกตัวอย่างตามสัดส่วนดังกล่าว แต่เมื่อมีการลงเก็บข้อมูลจริง ปรากฏว่าไม่สามารถได้ตัวอย่างตามสัดส่วนที่มีอยู่ได้ บางกลุ่มตัวอย่างเราต้องการในสัดส่วนมาก แต่มีผู้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลน้อย บางกลุ่มต้องการน้อยแต่มีผู้ให้ความร่วมมือมาก จากปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้ศึกษาได้เปลี่ยนวิธีการเลือกตัวอย่างจากการใช้แบบสัดส่วน มาเป็นการใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยในอุตสาหกรรมแต่ละประเภทจะแบ่งบริษัทออกเป็น 3 กลุ่ม ตามกลุ่มประเทศที่เข้ามาลงทุน คือ ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มประเทศ Asian NIEs และกลุ่มประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา โดยเลือกบริษัทในแต่ละกลุ่มแบบโควตา กลุ่มละประมาณ 3 - 4 บริษัท การทำแบบนี้ทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครบทุกกลุ่ม และไม่มีข้อมูลกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป

รายชื่อบริษัทที่มีการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอย่อยทั้ง 3 อุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มาจากสมาคมอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ สมาคมอุตสาหกรรมทอผ้า สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ซึ่ง ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 มีอยู่ทั้งสิ้น 84 โรง ผู้วิจัยได้พยายามติดต่อขอข้อมูลจากบริษัทต่างๆตามรายชื่อข้างต้น และหลังจากใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 12 สัปดาห์ ระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2543 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 มีนักลงทุนชาวต่างประเทศให้ข้อมูลด้วยการให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยโดยตรง 17 บริษัท ให้สัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ 5 บริษัท ส่วนที่เหลือนั้น ผู้วิจัยอาศัยการส่งแบบสอบถามผ่านทาง จดหมาย โทรสาร และ E-mail ไปยังบริษัทที่มีการลงทุนจากต่างประเทศจำนวน 50 บริษัท โดยได้รับข้อมูลตอบกลับมา 9 ราย รวมเก็บตัวอย่างได้ทั้งสิ้น 31 บริษัท ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประเภท อุตสาหกรรม	ประเทศญี่ปุ่น	กลุ่มประเทศ Asian NIEs	กลุ่มประเทศใน ยุโรปและUSA	รวม
1. เส้นใยประดิษฐ์	3 บริษัท	3 บริษัท	3 บริษัท	9 บริษัท
2. ทอผ้า	3 บริษัท	4 บริษัท	3 บริษัท	10 บริษัท
3. เครื่องนุ่งห่ม	4 บริษัท	4 บริษัท	4 บริษัท	12 บริษัท
	-----	-----	-----	-----
รวม	10 บริษัท	11 บริษัท	10 บริษัท	31 บริษัท

ในการพิจารณาปัจจัยและอุปสรรคขัดขวางการลงทุนจากต่างประเทศ ผู้วิจัยจำแนกนักลงทุนเป็น 2 ด้าน คือ ด้านแรกเป็นนักลงทุนแยกตามประเภทของอุตสาหกรรมย่อยที่กล่าวข้างต้น อีกด้านหนึ่ง คือ การแยกนักลงทุนออกตามประเทศที่เข้ามาลงทุน ซึ่งได้แก่ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มประเทศใน Asian NIEs และกลุ่มประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา²

1.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำในลักษณะการให้คะแนนปัจจัยแต่ละด้านในรูปของ Scale จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ตามข้อคิดเห็นที่ได้รับจากผู้ประกอบการ และจัดทำเป็นน้ำหนักเฉลี่ยเพื่อการวิเคราะห์ ซึ่งทำการศึกษาทั้งในด้านของปัจจัยที่ดึงดูดและอุปสรรคที่ขัดขวางการลงทุน โดยมีการเปรียบเทียบทั้งในระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม และในระหว่างกลุ่มประเทศที่เข้ามาลงทุน ด้วยการใช้เครื่องมือทางสถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA)³ ในการทดสอบความแตกต่างของแต่ละปัจจัย

² อันที่จริงผู้วิจัยมีความตั้งใจจะแยกกิจการในแต่ละอุตสาหกรรมตามขนาดของกิจการ คือ กิจการขนาดเล็กและกิจการขนาดใหญ่ด้วย แต่เนื่องจากจำนวนกิจการที่ได้จากการสำรวจมีไม่มากนัก การแยกดังกล่าวอาจไม่ส่งความหมายเท่าที่ควร จึงมิได้ดำเนินการในครั้งนี

³ กัลยา วานิชย์บัญชา, การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 179 - 199

ดวงใจ วิสกุล และคนอื่นๆ, สถิติธุรกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 34 - 75

โดย สมมติฐานในการทดสอบ คือ

H_0 : ปัจจัยที่กำลังพิจารณา นักลงทุนทั้ง 3 กลุ่ม (อุตสาหกรรม/ประเทศ) ให้ความสำคัญไม่แตกต่างกัน

H_1 : มีนักลงทุนอย่างน้อย 2 กลุ่ม (อุตสาหกรรม/ประเทศ) ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่กำลังพิจารณา แตกต่างกัน

และตั้งระดับความเชื่อมั่น (Confidence Interval) ที่ 95 % ($\alpha = 0.05$)

การดูว่ามีความแตกต่างหรือไม่ หรือดูว่าจะยอมรับ H_0 หรือไม่นั้น เราสามารถดูได้จากค่านัยยะสำคัญที่ได้จากการคำนวณ หากค่านัยยะสำคัญที่ได้มีค่ามากกว่า 0.05 เราจะยอมรับ H_0 และตรงกันข้าม เราจะปฏิเสธ H_0 และยอมรับ H_1 เมื่อค่านัยยะสำคัญที่ได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 อย่างไรก็ตามหากมีการยอมรับ H_1 แล้ว สิ่งที่ได้บอกเราได้เพียงว่ามีนักลงทุนอย่างน้อย 2 กลุ่มที่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยแต่ละตัวแตกต่างกัน แต่ไม่สามารถบอกได้ว่ากลุ่มใดบ้างที่แตกต่างกัน การจะทราบว่าคุณค่าของนักลงทุนกลุ่มใดที่แตกต่างกันนั้น จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือทางสถิติตัวอื่นเข้ามาช่วย โดยใช้หลักการการเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparisons) ซึ่งในที่นี้เราเลือกใช้วิธี Least - Significant Difference (LSD) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ R.A Fisher³ ได้พัฒนาขึ้นเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยประชากรได้ครั้งละหลายคู่ ซึ่งทำให้เราทราบว่าค่าของนักลงทุนกลุ่มใดบ้างที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งการจะดูว่าคู่ใดมีความแตกต่างกันนั้น เราจะพิจารณาจากค่านัยยะสำคัญที่ได้จากตาราง multiple comparisons โดยหากค่านัยยะสำคัญที่ได้มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าคุณค่าของนักลงทุนคู่่นั้นแตกต่างกัน

³ กัลยา วานิชย์บัญชา, อ้างแล้ว, หน้า 183

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาระดับปริญญาตรีที่ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยสามารถช่วยให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะลงทุนของนักลงทุนชาวต่างประเทศ ตลอดจนผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นจากการลงทุนดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐ และภาคเอกชนในส่วนของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการ และปรับปรุงสิ่งต่างๆ เพื่อส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.6 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประกอบด้วย 5 บท โดย บทที่หนึ่ง เป็นบทนำ กล่าวถึงปัญหาและความสำคัญของการศึกษา วัตถุประสงค์ ขอบเขต วิธีการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ในบทที่สอง เป็นส่วนของวรรณกรรมปริทัศน์ กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎีและงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในบทที่สาม เป็นเรื่อง ลักษณะและภาพรวมของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ทั้งด้านโครงสร้างทั่วไป การผลิต การบริโภค การค้า และการลงทุน ส่วนในบทที่สี่ เป็นบทที่กล่าวถึงการวิเคราะห์ผลของการวิจัย ซึ่งกล่าวถึงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะและรูปแบบการผลิตของบริษัทที่มีการลงทุนจากต่างประเทศ ปัจจัยและอุปสรรคที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และบทที่ห้า เป็นการสรุปงานที่ได้ทำการศึกษาทั้งหมด พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากการศึกษา